

Paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.03.01:2005 „Nekilnojamojo kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų projekto ar tvarkomųjų paveldosaugos darbų projekto paveldosaugos (specialiosios) ekspertizės atlikimo taisyklės“ priedas

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO STATINIO TVARKOMŪJŲ STATYBOS DARBŲ PROJEKTO AR TVARKOMŪJŲ PAVELDOSAUGOS DARBŲ PROJEKTO PAVELDOSAUGOS (SPECIALIOSIOS) EKSPERTIZĖS AKTAS

2025-05-23

(data)

Trakai

(sudarymo vieta)

Nekilnojamojo kultūros paveldo statinio duomenys.

Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčia (un. kodas 1346)

Kompleksas: Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčios statinių kompleksas (un. kodas 31225)

(pavadinimas, adresas, unikalus Kultūros vertybių registro kodas)

Vilniaus g. 11, Jonavos m., Jonavos raj.

Sklypo kad. Nr. 4610/0011:44, Jonavos m. k.v.

Pastato unik. Nr. 4687-2000-1014

(statinio ir statinio užimamo ar jam naudoti reikalingo žemės sklypo unikalus numeris Nekilnojamojo turto registre)

Statytojas

Jonavos rajono savivaldybės administracija

Žeimių g. 13, LT-55158 Jonava

Tvarkybos darbų projekto pavadinimas.

Jonavos Šv. Apaštalo Jokūbo bažnyčios statinių komplekso Jonavos Šv. Apaštalo Jokūbo bažnyčios (un. kodas 1346) Vilniaus g. 13, Jonavos m., Jonavos raj., interjero tvarkybos darbų (remonto, restauravimo, konservavimo) projektas. **A laida.**

Duomenys apie tvarkomųjų statybos darbų projektuotoją.

UAB „ENERO“, Trakų g. 3, Vilnius. El. p. info@enero.lt, tel. +37061685768

PV, PDV Grinčelaitis. atest., KM 0188 (išd. 2018-05-31), AM A1458 (išd. 2012-06-13)

(juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinė, fizinio asmens vardas, pavardė)

(kvalifikacijos atestatų, teisės rengti ypatingų statinių projektus pripažinimo pažymų išdavimo datos bei numeriai)

Duomenys apie tvarkomųjų paveldosaugos darbų projekto rengėją.

Tvarkybos darbų projekto vadovas: Judita Balaišytė

Atest. Nr. KM 0754, išd. 2021-02-11; el.p.: j.balaisyte@enero.lt

(vardas, pavardė, kvalifikacijos atestato data bei numeris)

Projektuojamo objekto duomenys:

Romos katalikų medinė bažnyčia Jonavoje pastatyta XVIII amžiaus viduryje, apie 1750-uosius metus. Prie jos, pagal linijinį planą plėtėsi gyvenvietė. Apie 1755 metus buvo įsteigtas marijonų vienuolynas. Vienuolyno ansamblį sudarė medinė bažnyčia ir murinis vienuolyno pastatas (dviaukštis). Gali būti, kad tuo metu Jonavoje buvo dvi bažnyčios-parapijinė ir vienuolyno. Trinitoriai (marijonai) turėjo labai didelės įtakos miesto augimui.

Apie 1776 metais jis prie Jonavos bažnyčios įkurdino trinitorių (Marijonų) vienuolyną. Nors vienuolių nuolat čia gyvendavo nedaug, tačiau jie rūpinosi bažnyčios įtakos plėtimu. Manoma, kad 1776 m. Jonavoje veikė du vienuolynai: vyrų ir moterų. Vyskupas visai skatino žmones keltis į miestelį: skirdavo žemės sklypus įsikūrimui, veltui duodavo miško namų statybai. Šias lengvatas vietiniai gyventojai praminė „vyskupo privilegijomis“.

Vyskupas, iš Vilniaus pasikvietęs žinomą architektą *Lauryną Stuoką-Gucevičių*, pavedė jam paruošti naujos bažnyčios projektą. Apie 1791 metais Jonavoje pradėta statyti mūrinė bažnyčia ir vienuolynas su klebonija. 1793 metais pastatytą bažnyčią pašventino pats fundatorius vyskupas Juozapas Kosakovskis Šv. Jokūbo vardu.

Bažnyčia, vienuolynas bei vyskupo Juozapo Kosakovskio rūmai XVIII a. pabaigoje ir sudarė Jonavos centrą, apie kurį jau tuomet spietėsi kelios dešimtys nedidelių miestelėnų namelių.

Tarpukariu klebono Petro Vaitiekūno rūpesčiu bažnyčios pastatas buvo iš pagrindų atremontuotas ir dekoruotas. 1933 metais tuo laikotarpiu garsus architektas Karolis Reisonas parengė Jonavos bažnyčios bokštų pristatymo projektą, kuris 1934 m. buvo patvirtintas Kauno metropolijos kurijos Bažnytinių turtų valdybos ir Vidaus reikalų ministerijos Statybos inspekcijos.

POLICHROMINIŲ TYRIMŲ APIBENDRINIMAS

Tyrimo eigoje užfiksuoti trys sienų puošybos etapai:

1. ETAPAS: Pirmas, ankstyviausias, etapas – sienų dažymas monochrominis, šviesiai pilkas, karnizai – balkšvi.

2 ETAPAS: Antro sluoksnio polichromija: bažnyčios pilioriai, šoninės ir centrinės navos sienos dažytos šviesia ochra (rausvai pilkšvo atspalvio), presbiterijos sienos ir centrinės navos frizas – dažyti ryškia raudona ochra. Sienų ir piliorių cokoliai puošti tapytomis marmuro imitacijomis.

3. ETAPAS: (3, 4 sl.) sluoksniai – XX a. vid. polichromija išsiskiria ornamentų gausa: tapytos girliandos po langais; tarp langų – tapyti kryžiai su sukryžiuotomis šakelėmis; presbiterijoje virš durų į abi zakristijas – tapyti supraportai; frizo juostoje – banguojantis akanto augalas; centrinės navos arkų kampuose – tapyti ornamentiniai akcentai; piliorių piliastrai puošti tapytomis koneliūromis; lubos puoštos apvadais ir rozetėmis; sienų ir piliorių cokoliai puošti tapytomis marmuro imitacijomis.

Zakristijoje vertingos polichromijos nerasta.

Rekomenduojama fragmentiškai atkurti antrojo etapo polichromiją, konservuojant geriau išlikusius XX a. vid. ornamentus- kryžius tarp langų, girliandas po langais, supraportus.

Projektas parengtas vadovaujantis :

- Užsakovo parengta ir patvirtinta projektavimo užduotimi,
- LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, paveldo tvarkybos reglamento

PTR 3.06 01:2014 „Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklės“, paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.08.01:2013 „Tvarkybos darbų rūšys“ reikalavimais, Nekilnojamojo kultūros vertybės apskaitos dokumentais,

- atliktų istorinių ir vidaus polichromijos tyrimų duomenimis, fotofiksacijomis,
- Projektiniais pasiūlymais, suderintais su KPD Kauno skyriumi,
- tvarkybos darbų projektavimo sąlygomis Nr. EKS-18, 2023-05-23,
- Jonavos Šv. Apaštalo Jokūbo bažnyčios (UK KVR 1346) interjero sieninės tapybos polichrominio dekoro konservavimo ir restauravimo darbų programa (J.A. Pilipavičius, S. Janavičienė, 2024);

Anksčiau atliktų tyrimų ir projektų sąrašas:

- I. Staniūnienė. Inžineriniai geologiniai tyrimai, 2010m.
- Vytautas Raila. Interjero polichromijos tyrimai, 2023m.
- Tomas Ulinauskas. Istoriniai tyrimai, 2023m.; ikonografija - Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčios senosios nuotraukos, Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo parapijos archyvas;

Projektas parengtas remiantis:

Lietuvos Respublikos įstatymai

LR Statybos įstatymas

LR Aplinkos apsaugos įstatymas

LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas

LR Saugomų teritorijų įstatymas

LR Civilinis kodeksas

LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas

Paveldo tvarkybos reglamentai

PTR 3.05.01:2015 Tvarkybos darbų priėmimo taisyklės

PTR 3.04.01:2014 Leidimų atlikti tvarkybos darbus išdavimo taisyklės

PTR 3.02.01:2014 Tvarkybos darbų projektavimo sąlygų išdavimo taisyklės

LR kultūros ministro įs. Nr. V-975, 204-12-18 Specialiųjų paveldosaugos reikalavimų (laikinių apsaugos reglamentų) turinio ir išdavimo tvarkos aprašas

PTR 3.08.01: 2013 Tvarkybos darbų rūšys

PTR 3.03.01:2005 Nekilnojamojo kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų projekto ar tvarkomųjų paveldosaugos darbų projekto paveldosaugos (specialiosios) ekspertizės atlikimo taisyklės

PTR 3.05.01:2015 Tvarkybos darbų priėmimo taisyklės

PTR 2.13.01:2011 Archeologinio paveldo tvarkyba

PTR 3.06.01:2014 Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklės

PTR 2.02.03:2007 Akmens mūro ir natūralaus akmens, plytų mūro paveldo tvarkyba

PTR 2.06.01: 2006 Fasadų dekoratyvinių dangų, dekoratyvinio tinko, tinkuotų, dažytų paviršių tvarkyba

PTR 4.01.26:2007 Nekilnojamojo kultūros paveldo paveldotvarkos darbų skaičiuojamųjų kainų nustatymo rekomendacijos

PROJEKTO SPRENDINIŲ APRAŠYMAS

Tvarkybos darbų metu atliekant polichrominius tyrimus buvo aptikos naujos vertingosios savybės.

2024-03-26 buvo patikslintas Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktas Nr. KPD-SK-404/1, kuriuo vadovaujantis koreguojama Tvarkybos darbų projekto „0“ laida, papildant sprendinius ir išleidžiant projekto „A“ laidą.

- Vadovaujantis polichromijos tyrimų duomenimis ir rekomendacijomis tvarkybos darbų projekto sprendiniais numatoma atidengti, konservuoti, restauruoti ir eksponuoti dalį trečio bažnyčios sienų puošybos etapo (XXa. vid.) sienų polichromijos fragmentais, t.y. kryžius tarp langų, girliandas po langais, supraportus.

- Numatoma atidengti, konservuoti, restauruoti ir eksponuoti geriau išlikusius antro bažnyčios sienų puošybos etapo ryškiai raudonos ochros frizų fragmentus.

- Medinių laiptų tipas rūso patalpoje Nr. 10; Remontas- esamas medinis laiptų paviršius šlifuojamas, smulkūs įtrūkimai ir netektys užglaistomi medienai skirtu glaistu; paviršus gruntuojamas ir perdažomas; pavienės blogos būklės pakopos keičiamos naujomis, analogiškų matmenų pakopomis

- interjeras - navų visumos sprendinys; Restauravimas, konservavimas atkuriamas spalvinis sprendimas pagal polichrominių tyrimų duomenis, restauruojamas, konservuojamas autentiškas tinkas su polichromijos fragmentais.

- Tvarkybos darbų apimtyse numatomi restauravimo ir konservavimo darbai apima dalies bažnyčios vidaus sienų spalvinio sprendimo atkūrimą pagal polichrominių tyrimų duomenis.

PAPILDOMI SPRENDINIAI:

- Remontuojamos, restauruojamos trejos ŠR ir PV zakristijų, PV šoninio įėjimo medinės vienvėrės, dvigubos su rombinio ornamento lentelių apkalu durys su metaliniais apkaustais: gembėmis, vyriais, spynomis ir vinimis. Esamas medinis durų paviršius šlifuojamas, smulkūs įtrūkimai ir netektys užglaistomi medienai skirtu glaistu; paviršus gruntuojamas ir perdažomas. Restauruojami metaliniai apkaustai - paviršius nuvalomas nuo senų dažų, restauruojami trūkstami elementai, paviršius dengiamas tausojančiomis priemonėmis. Pastaba: tvarkomos tik dvi, zakristijų vidaus durys. Durų tvarkybos darbų sprendinius tikslinti Darbo brėžiniais.

- Remontuojama, restauruojama vargonų choro balkono parapeto medinė su gembėmis atrama – Esamas medinis atramos paviršius šlifuojamas, smulkūs įtrūkimai ir netektys užglaistomi, medienai skirtu glaistu; paviršus gruntuojamas ir perdažomas. Atramos tvarkybos darbų sprendinius tikslinti Darbo brėžiniais.

- 2023m. atliktų polichromijos tyrimų metu atidengti zondažai (vargonų choro balkonas su tinkuoto plytų mūro parapetu, patalpų architektūrinė detalė - šešios kolonos, skiriančios navas; tinkuotos priebažnyčio kolonos su piliastrais, apjungtos pusapvalėmis arkomis ir pasparomis rėmiančiomis vargonų choro balkoną) konservuojami ir restauruojami.

Visų kitų paviršių apdailai numatomas užtrynimasis ir uždažymas kalkiniais dažais

- 2023m. atliktų polichromijos tyrimų metu atidengti zondažai (bažnyčios skliauto, sienų tapytas architektūrinis ornamentinis, emblematis dekoras ir polichromija, skliauto architektūrinis, geometrinis tapytas dekoras ir rozetės sienų tapytas architektūrinis, ornamentinis dekoras ir polichromija) konservuojami ir restauruojami.

Visų kitų paviršių apdailai numatomas užtrynimasis ir uždažymas kalkiniais dažais

- 2023m. atliktų polichromijos tyrimų metu atidengti zondažai (presbiterijoje virš durų į zakristijas tapyti supraportai, po langais girliandos, pilorių dažymas, zakristijos lubų ir sienų polichromija) konservuojami ir restauruojami.

Visų kitų paviršių apdailai numatomas užtrynimasis ir uždažymas kalkiniais dažais

PASTABOS:

- Tvarkybos darbų apimtyse numatoma atidengti ankstesnių remontų metu uždažytą sieninę tapybą (restauruoti ir konservuoti geriausiai išlikusius fragmentus), kartu ne tik sustiprinant bažnyčios erdvei būdingą šventumo ir rimties pojūtį, kurį didelia dalimi kuria ornamentų gausa religiniuose pastatuose, bet kartu ir išsaugoma tai, kas buvo prarasta per laiką.

- Visi tvarkybos darbų projekto sprendiniai numatomi nepažeidžiant kultūros paveldo objekto ir statinių vertingųjų savybių, nedarant neigiamo poveikio saugomam objektui ir jo aplinkai.

Rekomendacijos projektui tobulinti.

Nėra.

Projekto įvertinimo išvados.

Jonavos Šv. Apaštalo Jokūbo bažnyčios statinių komplekso Jonavos Šv. Apaštalo Jokūbo bažnyčios (un. kodas 1346) Vilniaus g. 13, Jonavos m., Jonavos raj., interjero tvarkybos darbų (remonto, restauravimo, konservavimo) projekto "A" laida nepažeidžia nustatytų vertingųjų savybių, atitinka kultūros vertybių apsaugą, naudojimą ir tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų ir dokumentų reikalavimus. Siūloma projektą derinti ir išduoti leidimą tvarkybos darbams.

KM atest. Nr. 0837, išduotas 2021-04-12
(kvalifikacijos atestato data ir Nr.)

(parašas) Rimas Valeckas
(vardas, pavardė)